

## MEHMET ŞEVKET DORUKER VE ESERLERİ

*Süleyman GÜR\**

### **Hayatı**

Mehmet Şevket Doruker 1304/1887 yılında İstanbul'un KasımpaŐa semtinde doğdu. Aslen Trabzonlu olmakla birlikte doğduğu yere nispetle "KasımpaŐalı Bahriyeli Şevket" olarak tanındı. Babası, Reisoğulları sülalesinden Deniz Kıdemli YüzbaŐısı Hacı Hafız Ahmet Kaptan'dır. Trabzon eski milletvekili Ali Şükrü Bey ise abisidir. Şevket Bey, 1909 yılında Heybeliada'daki Bahriye Mektebi'ni birincilikle bitirdi. Birçok gemide seyir subaylığı yaptı. TBMM açıldıktan sonra Ankara'ya gitti. Bugünkü Türk Deniz Kuvvetleri'nin ilk şekli olan Umur-ı Bahriye Müdürlüğü'nü kurdu ve yönetimini eline aldı. Milli Mücadele'nin denizden desteklenmesi için büyük gayret sarf etti. Özellikle cephelere gidecek olan cephanenin deniz yoluyla taşınmasını organize etti. Daha sonra bir süre Yüksek Deniz Ticareti Mektebi'nde Deniz Nakliyat öğretmenliği yaptı. Bu görevi sırasında *Deniz Nakliyatı* adlı üç ciltlik bir eser yazdı.<sup>1</sup>

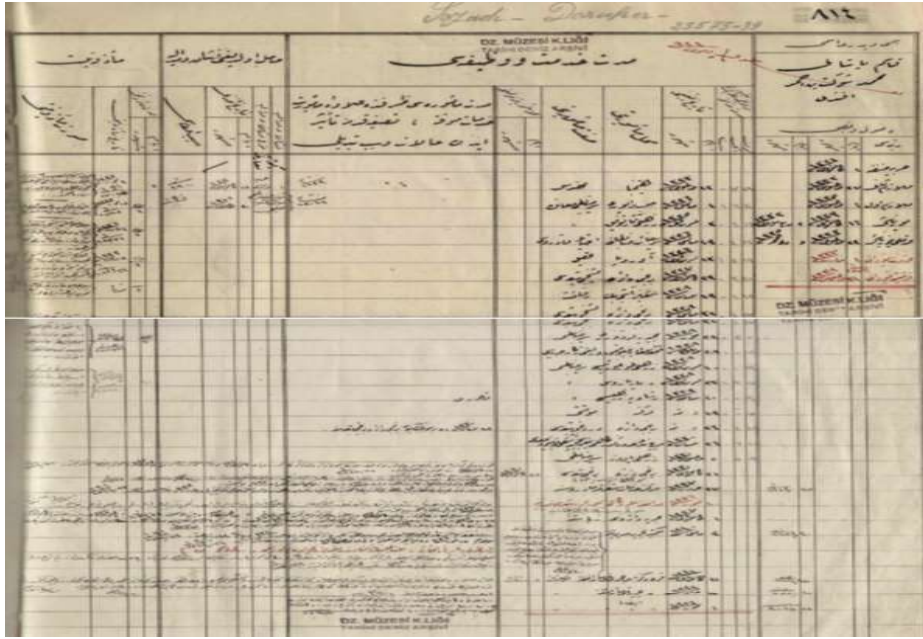
### **Eseri**

#### ***Deniz Nakliyatı***

Bu eser üç ciltten ibaret olup 1939 yılında İstanbul'da İktisat Vekaleti Yüksek Deniz Ticareti Mektebi tarafından İstanbul Halk Basımevi'nde bastırılmıştır. Birinci cilt (Kısım I) 418 sayfa, ikinci cilt (Kısım II) 416 sayfa, üçüncü cilt (Kısım III) 579 sayfadır. Şevket Doruker bu eseri Yüksek Deniz Ticareti Mektebi'nde Deniz Nakliyatı dersi öğretmeni olduğu sırada okulda ders kitabı olarak okutmak üzere kaleme almıştır. Nitekim onun bu unvanı kitabın kapağına da yansımıştır. Yazarın adından sonra kapakta o günkü görevi "Yüksek Deniz Ticareti Mektebi Deniz Nakliyatı Muallimi" şeklinde kayıtlıdır. Ayrıca kitap kapağının sol üst köşesinde o dönemde okulun bağılı bulunduğu ilgili bakanlığın ve okulun adı yer almaktadır (T.C. İktisat Vekâleti Yüksek Deniz Ticareti Mektebi). Bu ifadelerden anlaşıldığına göre müfredatta bulunan Deniz Nakliyatı dersinin kitabını bizzat dersin hocası yazmış, kitaba dersin adını vermiş ve bu kitap okul tarafından bastırılmıştır. Eserde deniz hukuku, deniz nakliyatının kavramları, deniz ticareti, deniz ekonomisi, ulusal ve uluslararası deniz nakliyesi, açık deniz nakliyatı, deniz ticaret politikaları, gümrük tarifeleri, limanlar, limanların denizcilik usul ve esasları, kargo, gemiler, ticari gemiler, gemi sicili, gemi mülkiyeti gibi ana konular ve bunlara bağılı hususlar bütün yönleri ile ele alınmaktadır.

\* Doç. Dr., Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Tefsir Ana Bilim Dalı, [suleymangur@trabzon.edu.tr](mailto:suleymangur@trabzon.edu.tr)

<sup>1</sup> İsmail Hacifettahoğlu, *Ali Şükrü Bey* (Ankara: Atlas Yayınları, 2003), 13-14; Mehmet Akif Bal, Trabzonlu Ünlü Simalar ve Trabzon'un Ünlü Aileleri (İstanbul: Çatı Yayınları, 2007), 291.



Resim 1: Şevket Doruker'in Deniz Müzesi Komutanlığı'nda yer alan künyesi (DTA- K.d\_5-814)<sup>2</sup>



Resim 2: Deniz Nakliyatı kitabının kapak resimleri

### Kaynakça

Bal, Mehmet Akif. *Trabzonlu Ünlü Simalar ve Trabzon'un Ünlü Aileleri*. İstanbul: Çatı Yayınları, 2007.

Hacıfettahoğlu, İsmail. *Ali Şükrü Bey*. Ankara: Atlas Yayınları, 2003.

Yaman, Murat Savaş. "Türk Kurtuluş Savaşı'nda T.B.M.M.'Ye Bağlı Deniz Kuvvetleri Teşkilatının Kuruluşu." *Yüksek Lisans Tezi*. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

<sup>2</sup> Murat Savaş Yaman, "Türk Kurtuluş Savaşı'nda T.B.M.M.'Ye Bağlı Deniz Kuvvetleri Teşkilatının Kuruluşu," *Yüksek Lisans Tezi* (Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019).